

NO SÓN UN NÚMERO.

De la cohesió social a l'amença de la salut democràtica dels nostres joves

Carla GUINOT i MALENO

Després de gairebé haver-me passat la vida entre aules, des de la infància, l'adolescència, passant per la universitat i, des de fa disset anys, al meu antic institut com a docent, ha estat aquest últim on he trobat el punt d'inflexió que ha fet de la meua relació amb la societat un deure moral i, encara que sembli contradictori, un privilegi.

Soc llicenciada en Història de l'Art i professora de Formació Andorrana al mateix centre on vaig cursar la primària i part de la secundària, i estic immersa en qualsevol projecte que s'hi dugui a terme i, com no podia ser d'una altra manera, implicada en la convivència del mateix centre.

Sí, em sento privilegiada per poder nodrir-me cada dia de les reflexions, realitats, actituds i pensaments del meu alumnat del Colegio Español María Moliner, centre educatiu espanyol a Andorra.

Com a antiga alumna del sistema espanyol laic present al país i havent viscut la reforma educativa que ens va allargar l'ensenyament obligatori dels 14 als 16 anys, he tingut la gran sort d'haver pogut fer una mirada enrere dins del mateix context, físic, i no social, analitzar-lo i, dins del que està en les meves mans, implicar-me per intentar canviar-lo i millorar-lo.

Soc del parer que per dedicar-se a aquesta professió hom ha de tenir un alt grau de vocació en el moment en què es decideix voler-s'hi dedicar i, ahora, una gran part de consciència social. Aquest darrer aspecte és primordial si et dediques a l'ensenyament a Andorra i en un sistema que, tot i ser dels primers en existir al Principat, no és l'"autòcton" i tampoc no és pel qual aposten el Govern i les institucions del país. Els seus estudiants són fills i filles de famílies treballadores que formen part del suport econòmic d'Andorra i, per tant, de la societat i de l'economia andorranes.

Vull fer referència a la consciència social ja que aquesta base democràtica, sota el meu punt de vista, està directament relacionada amb el sistema educatiu en el qual vols inscriure els teus fills i per quines raons tries un o altre sistema (dret recollit a la nostra Constitució i a la Llei qualificada d'educació).

Tot està relacionat encara que no tothom faci la reflexió pertinent. M'explico.

Qualsevol tipus de desigualtat ve donada pel context socioeconòmic del lloc on hom es troba o del lloc on, per les raons que sigui, s'està creant un futur laboral propi, una família o, simplement, una manera diferent de sobreviure.

Passats els anys setanta, vuitanta i noranta a Andorra, país que ens semblava als estrangers un món ple d'oportunitats laborals, arribem a la crua realitat en què la cohesió que semblava tenir la ciutadania enfront les poques preocupacions o entrebancs de llavors s'estronca i es converteix en un perill que fins aleshores no existia però que ja amenaçava els països veïns: es fa palès que tots els ciutadans no són iguals i que existeix la "primera divisió", la "segona divisió" i fins i tot la "tercera regional" pel que fa a la "classe social".

Es comença a tenir el sentiment de pertànyer a una classe social determinada i, per tant, comença a perillar el futur social d'Andorra, societat que, fins avui, està conformada per una majoria de no nacionals que viuen, treballen i es mantenen com poden en les seves vides creades al país que tantes oportunitats econòmiques els havia donat anys enrere. Persones a qui, tot i tenir tota una vida a Andorra, no se'ls permet participar en les decisions que es prenen al país si no renuncien al seu origen de manera oficial, ja que "o ets andorrà o no ho ets". Sempre havia estat així? Cert, però quan hi ha abundància i tot funciona, no reparem en drets socials i no tenim la necessitat de sentir-nos arrelats al país on treballem i vivim fins que el rumb que pren la resta del món ens esquitxa.

I quina relació té aquest "no arrelament" al país on vivim i treballem amb la desigualtat? Doncs bé, he pogut comprovar durant la

Constitució d'Andorra

ARTICLE 20

1. TOTA PERSONA TÉ DRET A L'EDUCACIÓ, LA QUAL SHA D'ORIENTAR VERS EL DESENVOLUPAMENT PLE DE LA PERSONALITAT HUMANA I DE LA DIGNITAT, TOT ENFORTINT EL RESPECTE A LA LIBERTAT I ALS DRETS FONAMENTALS.
2. ES RECONEX LA LIBERTAT D'ENSENYAMENT I DE CREACIÓ DE CENTRES DOCENTS.
3. ELS PARES TENEN DRET A ESCOLLIR EL TIPUS D'EDUCACIÓ QUE HAGIN DE REBRE ELS SEUS FILLS. IGUALMENT, TENEN DRET A UNA EDUCACIÓ MORAL O RELIGIOSA PER A LLURS FILLS D'ACORD AMB LES CONVICIONS PROPRES.

Existeixen "nivells"

EVIDENTMENT, HI HA EXCEPCIONS...

"PRIMERA DIVISIÓ"	"SEGONA DIVISIÓ"	"TERCERA REGIONAL"
Famílies andorranes de generacions derivades de política i els seus fills estan inscrits al Sistema Educatiu del país o Comarcalment. L'últim fill "a net" constant.	Famílies andorranes o estrangeres d'un o dos generacions inscritos als seus fills de centres que donen una mica més poder continu estudiant fort.	Famílies no andorranes: sobretot amb més d'un fill, no atribuïdes en política i inscritos als seus fills en aquell centre que no tingui un "cut" més baix (Prínceps, Sureda...) i inscripció més en "2n i 3r nivell" dels seus fills que en 1r seva formació.

Malauradament...

"Tercera Regional" vs DESIGUALTAT

MÉS D'UNA FEINA: NO HI HA CONCILIACIÓ FAMILIAR O ÉS MOLT DIFÍCIL.

TEMPS LLIBRE: EL POC QUE HI HA NO ES DEDICA A LA CULTURA I/O L'APRENENTATGE DELS FILLS.

SENSE DRETS POLÍTICS O DE DECISIÓ: AGREUJA LA MANCA D'ARRELAMENT AL PAÍS.

DESIGUALTAT ECONÒMICA I DE DRETS = DESIGUALTAT CULTURAL.

meva trajectòria vital i laboral al país com el factor de pertinença a un nivell social determinat, a un nivell econòmic concret i a un origen "no andorrà" determinat provoquen una desigualtat que està posant en perill la salut democràtica d'Andorra.

Soc d'origen badaloní, de pares separats i una "nova andorrana" després de trenta-set anys vivint, estudiant i treballant al país. La meva vocació sempre ha estat l'ensenyament i des de l'adolescència un dels meus punts forts ha estat la reivindicació del què és just i la denúncia, pública o no, del que és injust. En començar a estudiar a l'institut, ja vaig adonar-me que no tots els meus companys i companyes tenien les mateixes oportunitats i aquí va començar la catalogació per "nivell social" de l'alumnat del país; segons l'institut o l'escola on estudiaves hi havia un estigma que ha perdurat anys, fins a arribar als nostres dies, que et classificava socialment segons el centre on cursaves i, no ens oblidem, la parròquia on vivies. La "primera divisió" són aquells que van poder permetre's realitzar estudis superiors amb "tot pagat" i que, a dia d'avui, són els tenidors de grans fortunes, participen en la vida política i en la presa de decisions o són els nostres "caps". Els que, amb esforços de tota mena, ho vam aconseguir estem en la "segona divisió" i, els que pel motiu que sigui, no van poder sortir del país per formar-se, són els de "tercera regional" en una gran majoria.

Doncs bé, actualment estem patint entre el nostre alumnat exactament el mateix, amb l'afegit de la quantitat d'informació que tenen al seu abast i que els recorda cada dia en quina "posició" dins del país estan i quines possibilitats tenen en un futur, dins i fora d'Andorra.

Tot i ser un eix vertebrador de la Constitució andorrana, no tots som iguals i, per tant, la desigualtat es fa palesa.

La relació d'aquesta "tercera regional" amb la desigualtat més evident i que aquests anys he pogut comprovar des de la meva tasca com a docent és la bretxa de gènere. Aquesta bretxa és més que palpable, i no s'estan emprant els mecanismes necessaris per fer-hi front, almenys en l'educació dels que seran els futurs caps pensants del país; cal posar tota la maquinària necessària en marxa.

M'enfronto cada dia a realitats familiars molt feixugues que envolten molts dels nostres adolescents, als quals s'està exigint una dedicació als estudis i també una dedicació i implicació amb la societat que no han pogut copsar mai a les seves llars, per diversos motius. La bretxa econòmica entre "classes socials" fa que l'accés a la cultura, a la formació i a la informació per a la "tercera regional" quedi en segon i tercer pla, ja que han de fer front a poder sobreviure abans que forjar-se un bon futur; si aquest alumnat de "tercera regional" no té els mitjans necessaris per viure dignament i, per tant, no deixa temps a la seva formació, la desigualtat de gènere encara es posa més en relleu: l'educació i la cultura ens fa lliures, guanyem en consciència social i ens tornem més justos, equitatius i empàtics. No es pot adquirir un nivell cultural adequat i ser un bon ciutadà o ciutadana si aquell que t'està dient com t'has de comportar en societat i com fer-ho bé amb els altres és el mateix que no t'hi deixa accedir perquè, com és lògic i pertinent, primer has de viure amb dignitat, i la resta de persones que conformen la societat passen a un altre nivell d'importància inferior ja que no són una prioritat en les nostres vides.

Ja fa deu anys que vaig elaborar el projecte de "mediació escolar entre iguals" al meu centre i tres anys, que sóc referent d'igualtat. El contacte, fora de l'aula i en un altre context, amb els i les meves alumnes ha fet que prenguéssin consciència de com està la situació social entre

els joves, què pensen del present i com veuen el futur, i he pogut constatar que la desigualtat de gènere de què tant es parla aquests darrers anys i per la qual tantes lleis i decrets d'altres països intenten realitzar per fer prendre consciència a la ciutadania que la igualtat ha arribat per quedar-se, no serà mai benvinguda i reconeguda per la totalitat de la ciutadania andorrana si des de les nostres institucions no es prenen decisions i es fan pactes d'estat en matèria econòmica, social, laboral i educativa.

La salut democràtica d'Andorra, que tot just va veure la llum fa trenta anys, està en seriós perill: no es pot seguir venent a la resta del món que som un país idíl·lic i que la gent que hi viu és feliç; no podem seguir mirant cap a una altra banda davant de la bretxa salarial entre homes i dones, dient que no existeix o que "s'hi està treballant"; no podem seguir escoltant recomanacions del nostre Copríncep Episcopal en matèria de drets reproductius de les dones, no és coherent ni amb l'actualitat ni històricament parlant, ni biològicament parlant; no podem deixar de banda totes les famílies que porten encallades en la "tercera regional" social perquè no són andorrans i, per tant, no poden decidir res del que passi a Andorra; no podem seguir pensant que els nostres estudiants no tenen la capacitat d'afrontar uns estudis bàsics si el que menys els importa és el seu futur acadèmic perquè no podran pagar-se'l a causa de la seva "posició social" i, ara mateix, no és la seva "prioritat" ni la de les seves famílies. No podem permetre que segueixi dominant el pensament i la filosofia patriarcal en un país on més de la meitat de la població som dones per una figura institucional que no correspon al segle XXI i que frena la cursa cap a la igualtat de drets. No deixem de banda el col·lectiu LGTBIQ+, que també

existeix a Andorra i que ha arribat per quedar-se tot i les adversitats, present també a les aules amb la difícil tasca de fer-se valdre entre el que es creu "normal" i no deixa de ser una discriminació; sempre hi ha ciutadans i ciutadanes valentes, inconformistes i justes que han pogut aprendre quin és el valor de les persones i de ser un bon ciutadà i ciutadana tot i no pertànyer a la "primera divisió". I són ells i elles les que m'encoratgen dia rere dia a seguir treballant des de la meua posició com a docent a fer desaparèixer la desigualtat en les futures generacions, encara que sigui en la mentalitat, una mentalitat que estic segura, molts d'ells i elles faran que esdevingui una realitat i que tothom pugui jugar en la mateixa lliga, independentment del seu origen, sexe o religió, com marca qualsevol democràcia viva.

Demanem als nostres governants quin tipus de ciutadania volen per a Andorra: segur que persones ben formades, amb cultura, que pensin en el bé comú i que, alhora, siguin productives i, si pot ser, amb una vida plena i feliç. És el que qualsevol mandatari voldria, no? El que no es pot fer es traslladar-los a ells i a elles la responsabilitat amb l'entorn humà que haurien de tenir els mateixos que fan que la realitat no sigui aquesta.

Els meus i les meves alumnes no són un número, són els que ho faran possible, però, a Andorra se'ls ha de considerar ciutadans de ple dret per poder viure com a tal, a ells, a elles, i a les seves famílies, siguin del tipus que siguin, vinguin d'on vinguin i tinguin el que tinguin. Ens mereixem, com a societat, l'oportunitat d'estar cohesionats i crear expectatives realment dignes per als nostres joves, que, al cap i a la fi, són el futur d'Andorra.

Els nostres estudiants NO SON UN NÚMERO

S'han d'acabar els "nivells de ciutadania!"

1. IMMERSIÓ REAL EN LA CULTURA COM A EINA PER UN FUTUR D'IGNE
2. IGUALTAT D'OPORTUNITATS I UNA VIDA PLENA
3. CIUTADANS CORRESPONSABLES I DE PLE DRET

Per la SALUT DEMOCRÀTICA d'Andorra:

Acabem amb els "nivells", apostem per una EDUCACIÓ en la IGUALTAT i invertim en els DRETS SOCIALS de TOTHOM

Carla Guinot i Maleno,
 docent referent d'igualtat a l'escola Maria Moliner,
 professora de Formació Andorrana i secretària d'organització del SEP